

Biblioteca ASTRA,
Corpul B

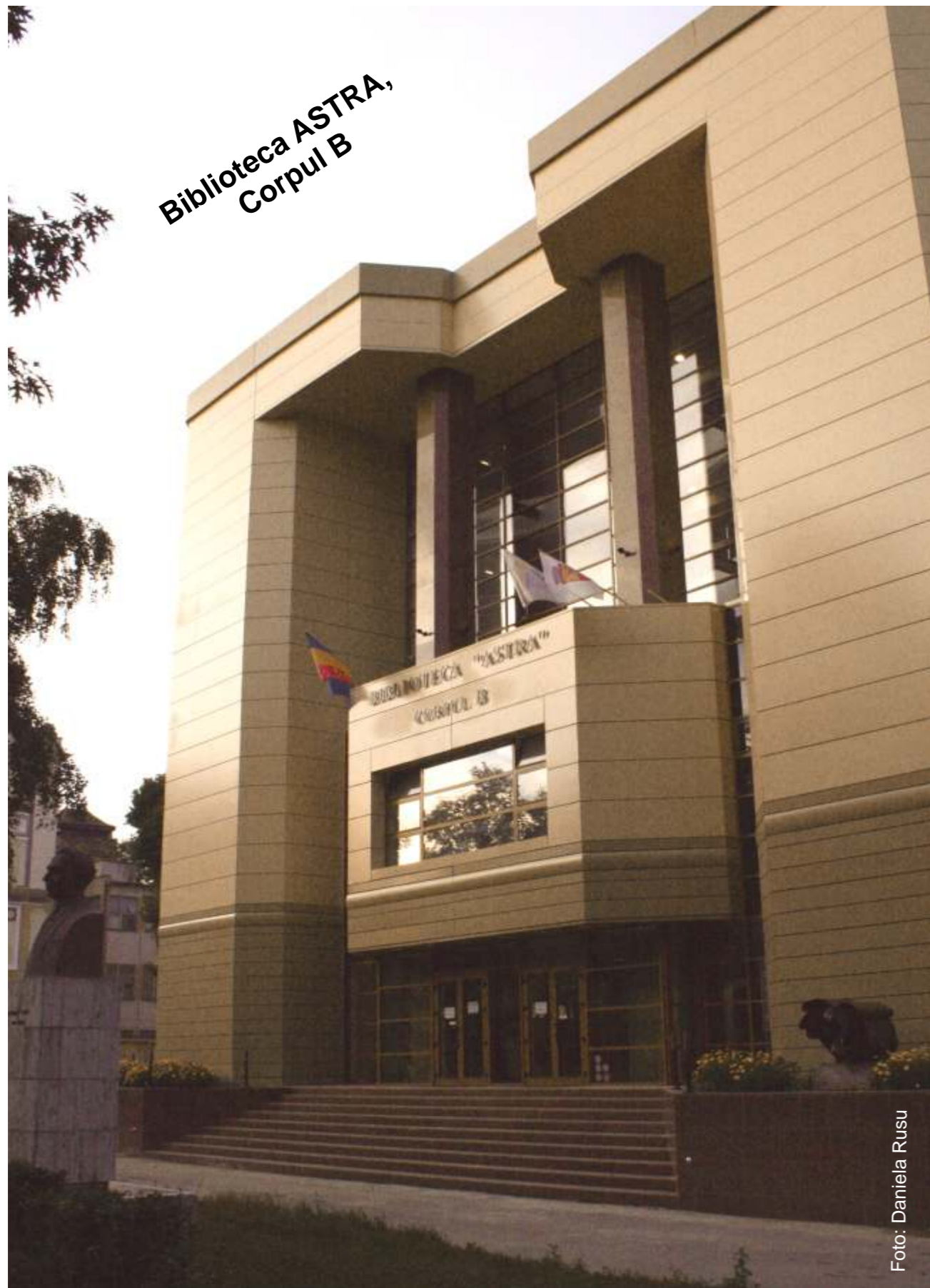
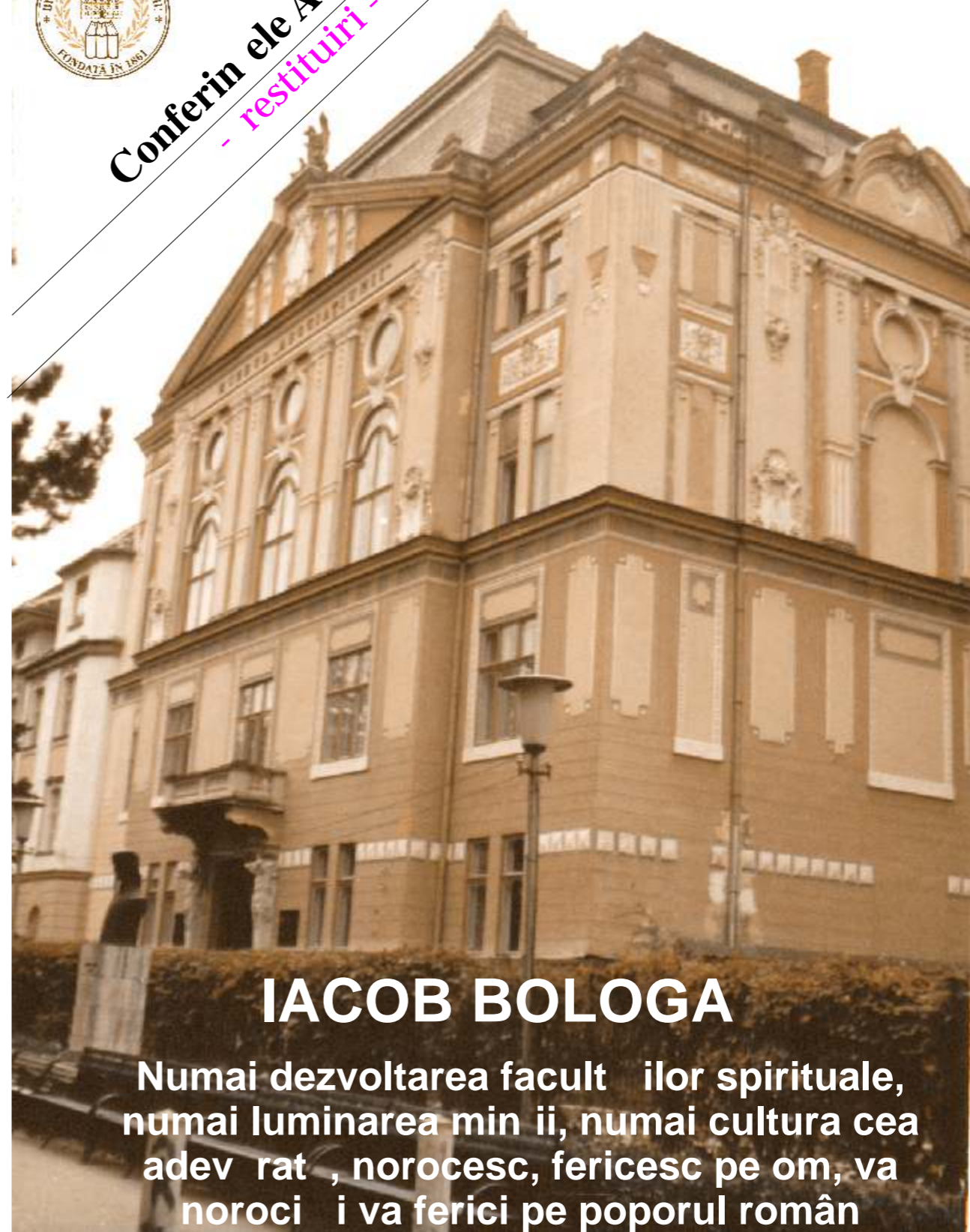

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
- restituiri -

Nr. 42/2010

IACOB BOLOGA

Numai dezvoltarea facultăților spirituale,
numai luminarea minții, numai cultura cea
adevărată, norocesc, fericesc pe om, va
noroci și va feri pe poporul român

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

IACOB BOLOGA:

*Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții,
numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om,
va noroci și va feri pe poporul român*

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Ioana **Butnaru**
Tehnoredactare: Gabriela **Hașegan**
Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă</i> (nr. 1)
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești</i> (nr. 2)
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș</i> (nr. 3)
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate</i> (nr. 4)
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului</i> (nr. 5)
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931-</i> (nr. 6)
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>></i> (nr. 7)
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007	(nr. 8)
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere</i> (nr. 9)
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu</i> (nr. 10)
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii</i> (nr. 11)
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica</i> (nr. 12)
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel</i> (nr. 13)
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă</i> (nr. 14)
Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i> (nr. 15)
George Banu	<i>Actorul european</i> (nr. 16)
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i> (nr. 17)
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i> (nr. 18)
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i> (nr. 19)
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i> (nr. 20)
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i> (nr. 21)
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i> (nr. 22)
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i> (nr. 23)

Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i> (nr. 24)
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i> (nr. 25)
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i> (nr. 26)
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i> (nr. 27)
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i> (nr. 28)
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i> (nr. 29)
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i> (nr. 30)
Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i> (nr. 31)
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i> (nr. 32)
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i> (nr. 33)
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i> (nr. 34)
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i> (nr. 35)
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i> (nr. 36)
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i> (nr. 37)
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri'a, nu are dreptu a se numerá intre poporale civilisate”</i> (nr. 38)
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i> (nr. 39)

Vasile Ladislau Pop

„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională” (nr. 40)

**Iacob Bologa,
dr. D.P. Barcianu
Iacob Bologa**

Înființarea unei școli române de fete în Sibiu (nr. 41)

Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român (nr. 42)

Iacob Bologa

**Numai dezvoltarea facultăților spirituale,
numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată,
norocesc, fericesc pe om,
va noroci și va ferici pe poporul român***

Cuventulu vicepresiedintelui asoc. Iacobu Bologa

la deschiderea adunarei gener. in Fagarasiu la 7. Augustu 1871.

Mărită adunare! Prea onor, domni si frati!

Candu cautu in pregiuru de mine, 'mi strabatu ânim'a unele simtiuri siesi de totu opuse: simtiulu de durere, de îngrijire și simtiulu de bucuri'a, de mangaiere, de buna sperantia.

Simtiu, domniloru mei! o durere neesprimavera, cantandu si ne aflandu in midiuloculu nostru, in fruntea noastră, pe alesulu nostru conducatoriu , nevediendu pe Escel. sa dn. Lad. Bas. Popu, pe prea demnulu presiedinte alu „asociatiunei trans. pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu” ocupandu scaunulu presidialu si conducèndu adun. gen. cu tactulu numai lui propriu, cu acea intieleptiune rara, care ne facea totu-deauna și dela inceputulu consulariloru nòstre se fimu odichniti, se fimu siguri despre bun'a loru finire, si despre rezultatele avóratore causei, de care ne ocupamu.

* Transilvania, anul IV, nr. 16, 15 august 1871, Braşov, p. 185-187.
Titlul aparține editorului.
Textul păstrează ortografia vremii.

4..... *Conferințele Bibliotecii ASTRA*

Unu morbu fatalu care nu de multu ne facù se tremuramu îngrijati fórte de viéti'a acestui scumpu, raru barbatu, acestui romanu iubitoriu și iubituu de romani, 'i rapi poterile trupesci intr'atata, càtu 'i facu imposibila o ocupare mai fatigiósa cu afacerile asociatiunei nóstre; nu 'i permise a ne demonstra prin fapta si in acestu anu , precumu o facù in anii trecuti cà de acolo, unde se cere desvoltare de activitate in favórea poporului nostru, densulu nu lipsesce, ci aduce ori-ce sacrificiu, conlucrandu la cultivarea acestui iubituu poporu; nu 'i permise, a vení și a ne conduce adunarea generala d'in anulu acesta. O dauna aceasta pentru noi toti, domniloru! destulu de mare, destulu de simtibila! O durere acestá, domniloru! acarei alinare o amu potea încátuva afla in acea convingere a nóstra, cà iubitulu nostru numitu frate, lipsesce d'intre noi nu d'in alta cauza, ci numai pentruca, inca nu e deplinu restauratu, apoi in reconvalescenti'a confratelui nostru, care nu da fundata sperantia, ca 'si va recastiga pe deplinu poterile, ca vrea bunului Ddieu se ni'lu tiena inca multi ani, chiaru in interesulu, in favórea acestei institutiuni a nóstre.

Asia se fia!

Se traiésca Escel. sa presedintele asoc. nóstre!

Me cuprinde mai incolo, domniloru! unu simtiu de îngrijire, de nedumerire. Sunt adeca îngrijatu de mine insumi, de numele, de reputatiunea mea, candu vediu, cà sarcin'a, pe care era se o pòrte poterile cele tari și mari, poterile probate ale unui barbatu incaruntitu in ducerea presidieloru, cade asupra poteriloru mele celoru debili, cade asupra mea., care mai multu m'amu ocupatu de servitiulu gregariulu, decátu de chiamarea conducatoriulu, si care si acuma prea bucurosu m'asiu ocupa de celu d'intaiu, cá de unulu mai usioru, mai potrivitu facultatiloru mele intelectuali. Cade pe mine cam pe neasteptate acésta sarcina și me silesce se me intrebú: de sunt in stare a o porta?

Asiu raspunde fãra de neci o esitare si a buna séma negativu la intrebarea acésta, déca nu asiu avea mangaitórea consciintia, ca me aflu intre fratii mei cei adeverati, intre romani de aceia, ce'si iubescu d'in adenculu ânimei natiunea; care lucra cu cugetulu celu mai curatu spre prosperarea ei; cari se sprijinescu imprumutatu; carii sprijinescu pe singuratici chiaru si in favórea totalitatii, si carii – sunt convinsu – me voru sprijini si pe mine la suportarea acestei sarcini, cà prin urmare sprijinulu, sucursulu domnieloru vóstre, fratiloru mei! va astupa lacunele, care le-ar causá defectuósele mele poteri, éra innascut'a-ve bunatate nu 'mi va denegá indulgenti'a, pacienti'a, scus'a de care am trebuintia.

Deci in acésta convingere ve ceru, ve rogu ajutoriulu fratiloru, si siguru despre elu – facu se dispara tóta ingrijirea, si dau espresiunea altui simtiu diametralu opusu celoru dejá amintite, simtiului de bucuría, de mangaiere, de buna-sperantia.

Mi salta ânim'a de bucuria, candu me uitu la acésta adunare, atátu de marétia, candu vediu càti barbati ilustru, càti barbati pe deplinu devotati progresului preste totu și cu deosebire progresului nationalu romanu cuprinde ea in sinulu seu! candu sciu, cà toți membrii acestei strălucite adunari au alergatu incóce cu dorulu celu mai inflacaratu, de a face totu ce se cere spre promovarea literaturii romane și spre desteptarea , spre luminarea poporului romanu.

Domniloru si fratiloru! Presentí'a domnieloru vóstre, numerulu celu insemnatu, in care ati concursu, ,mi da curagiulu, me indreptatiesce se constatezu cu multa placere și cu deplina mangaiere sufletésca, ca a strabatutu sufletele romaniloru covingerea aceea cá numai desvoltarea facultatiloru spirituali, numai luminarea mintei, numai cultur'a cea adevarata, norocesce, fericesce pe omu, va noroci, va ferici pe poporulu romanu, care fãra de vin'a

6..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

sa sta inca departe, departe de norocire, de fericire. Constatiedi cu mare mangaiere, cu deplina indestulire, că domnieloru vóstre ve jace la ânima acésta norocire, acésta fericire a poporului romanu, pentrucă ati alergatu d'in mai tóte ânghiurile locuite de romani, incóce, că cu fratii fagarasieni d'impreuna se ve desvoltati poterile materiali și spiritali, conlucrandu spre ajungerea scopului asociatiunei nóstre, care nu e altulu, decâtu promovarea literaturii romane și cultivarea poporului romanu, va se dîca implinirea conditiunei dela carea depinde norocirea, fericirea lui. Fatigele, sacrificiele, d-loru vóstre, d-loru mei! ne garantéza ajungerea amintitului scopu. Deci in cea mai buna sperantia, in unu viitoriu mai fericitu alu poporului romanu, si in firma credintia că vomu ajunge acestu viitoriu, ve salutu pe dvóstra pe autorii lui, pe cei ce ne ati asteptatu si ne ati primitu cu atâta doru, cu atâta caldura, cu ânima de romanu, si pe cei ce ati alergatu incóce cu simtiu de romanu, ve salutu dîcu pe toți cu celu mai caldurosu, cu celu mai cordialu "Bine v'amu aflatu, bine ati venitu" fratiloru mei! Ve salutu, si apoi acompaniatu de dvóstra, rogu pe Celu de susu, pe Ddieulu parintiloru nostri cu tóta fierbintiél'a, se ne trimita ajutoriulu seu celu santu, se ne lumineze, că consultarile, lucrarile nóstre se produca fructe bune, rezultate corespundietórie scopului, pentru care ne-am adunatu!

Dupa acésta, ve rogu, că se'mi concedeti, a ne mai ocupa puçintelu de acestu scopu si a face o revisiune fugitiva asupra mijlóceloru ducatóre la elu, precumu și unele modeste observari.

"Literatur'a romana și cultur'a poporului romanu" sunt asia dara problem'a asociatiunei nóstre. O problema dloru, pe care trebuie se o resolvamu bine si câtu de curendu, pentrucă ne facèndu acésta , ar trebui póte in scurtu tempu se renuntiamu chiaru si la esistenti'a nóstra nationala, pentruca acela, care stagnédia astadi, dloru, se prepadesce, - celu puçinu prea lesne ne-am espune pericolului de a deveni obiectu, séu alu derisului, séu alu vaiererei

d'in partea altora, doua rele cumplite, de care se ne ferésca bunului Dumnedieu!

Dara asia e domniloru! cá si noi insine vomu cauta a ne feri de ele cá de focu, pentrucá si cugetulu la o astfeliu de posibilitate si eventualitate funesta ne infióra? Asia e dloru! ca suntemu determináti a pasi cu piepturi de feru in contra ei? Asia e dloru! ca voimu cu tóta taría sufetésca, cu tóta seriositatea, cu tóta energi'a a ne perfectioná literatur'a si a ne luminá poporulu?

Déca e asia, precumu naturalmente si trebue se fia, apoi se nu mai dubiteze nimeni despre aceea, cá ne va succede a ne rezolva problema bine si curendu. Voindu vomu ocupá pe inventiatiu nostri cu lucrarea neintrerupta in literatur'a romana, si' i vomu intretienea; voindu, vomu procura tineretului nostru posibilitatea, de a invetiá ori-ce sciintia, ori-ce arta, industria, comerciulu și economi'a rationala; voindu, ne vomu procura și ne vomu intretienea invetiatori apti; voindu, vomu intemeia scólele inca necesarie, mici si mari, cu unu cuventu vomu cauta, cá se strabata lumin'a pâna si in cea mai de pe urma coliba romanésca.

Ei bine, 'mi veti dice dar cumu si cu ce se infiintiamu tóte acestea? Aveti dreptu dloru, ve e la locu, ve e justificata intrebarea. Vine aici intr'adeveru, vine de a se cauta, de a se lua in consideratiune mijloculu mijlóceloru, mijloculu fâra de care nu te poti misca, fâra de care tóte planurile nóstre de inaintare pe terenulu culturei nationale, s'aru peface in visuri, mijloculu materialu, averea materiala, nervus rerum, banii domniloru, banii și éra banii.

Marturisescu si eu, si recunosc, cá avemu lipsa de sume insemnate, de sume – fatia cu modest'a nóstra stare materiala, - colosali. Recunosc si aceea, cá fatalile impregiurari subt care gemuse romanulu atátu amaru de tempu, nu 'i

8..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

au concesu a stringe averi, a aduna comori; recunosc deci și aceea, că în momentul acesta nu putem dispune despre atâtea sume, de câte avem neapărată trebuință. Veti mărturisi, veti recunoște înseși și domnilor, că numai voi a se o avem, ne putem castiga și acest mijloc: banul înomis necesar. Cătu vom avea voia neclătită, cătu vom fi determinați a ne ajunge scopul cu ori-ce preț, și cu ori-ce luptă licită, cătu ne vom fi convinsu pe noi înșine și vom convinge totu sufletul român, că fără sacrificie din partea noastră a tuturor nici vorba nu poate fi de mântuirea noastră, e absolutu imposibilu esirea noastră, la limanul dorit. Numai decât vom alerga cu toții, dară cu toții voru alerga, toți românii 'și voru depune denarii lor la altarul culturii lor proprii, și 'și voru procura și aceea prea plăcută convingere, că din pușinul singuraticilor noștri celor mulți se compune multul ce ne trebuie, multul, care administrat cu conștiință și întrebuințat întieptiesce, ne ajută, spre a eși la lumină. Avem multe - multămită cerului - multe ecemple tocmai în sinul poporului nostru, care dovedesc pe deplin adevărul aserțiunilor mele! Nu'mi permitu a ve osteni atențiunea cu enumerarea tuturor acelu ecemple îmbucurătoare, ci ve rog, se cautați la institutele clerurilor noastre din timpii mai recent și veti convinge, că conducătorii și membrii lor au vrut și au putut. Cautati la frații noștri brașoveni, nasăudenii și zărandeni și veti vedea, că și ei au vrut și au putut, au vrut și au făcut, gimnaziile, cari 'i glorifica în veci. Lauda și mărirea tuturor acestora! Dară cautați, căutați domnilor și faptele și rezultatele acestei asociațiuni a noastre, și ve veti scote din ele convingerea, că cine vrea poate.

Sub presiunea astorului felu de convingeri s'au planisat și înființarea și susținerea academiilor române de drepturi. S'au scintu prea bine, că sumă de siese sute de mii, receruta spre scopul acesta, e colosală, e înspăimântătoare

fatia cu puterile noastre singuratic; s'au sciutu inse si aceea, ca reimpartita dupa cuviinta pe toti romanii, devine fatia cu puterile lor colective indata de incasavera, catu se va produce la acestia o convingere perfecta despre necesitatea academiei si a insufletirii generale, ca se 'si procure acestu palladiu alu sciintiei lor, S'au sperantu, si se spera cu totu dreptulu, ca intre multele milioane de romani dora se voru afla siese sute de mii, d'intre care se dea fia-care cate unu fiorinu, si se faca posibila radicarea acestei academie fara de neci o intardiare, se 'si radice siesi insusi prin actulu acesta celu mai firmu monumentu, era vedi' a, onorea, glori'a intregi natiunei romane se o respandisca peste tieri si mari! Fie ca se ajungemu cu totii acelea dile de o bucuria romana universala!

D'in raportele alu domnului secretariu si alu dlui cassariu veti audi si veti intielege domiloru, ca inceputulu lucrarilor asociatiunei noastre si in directiunea acesta, precumu si in celelalte, a fostu imbucuratori, si promitietoriu de o finire buna.

Ca numai decatu se ve poteti convinge si despre acesta, si ca se ne potemu incepe lucrarile, care ne-au chiamatu aicea, deschidu siedinti'a adunarei noastre generale a XI.